

Utredning av Kärnavfallsrådet

Kärnavfallsrådets betydelse för processen gällande ett slutförvar
för använt kärnbränsle i Sverige

Ylva Grauers Berggren - VD
Angelica Åström - Analytiker

Presentationen idag

- Syfte och bakgrund
- Metod
- Rådets verksamhet och betydelse
 - Måluppfyllelse
 - Relevans
 - Effektivitet
 - Mervärde
 - En internationell utblick

Syfte och bakgrund

Mot bakgrund av beslutet att Kärnavfallsrådet ska avvecklas har Oxford Research fått i uppdrag av Kärnavfallsrådet att genomföra en utredning av dess verksamhet och betydelse för processen gällande ett slutförvar för använt kärnbränsle i Sverige.

Utredningen ger:

- **En översikt av rådets verksamhet** rörande rådets aktiviteter, arbetsprocesser och kompetenser
- En redogörelse för **rådets verksamhet och betydelse** för processen gällande ett slutförvar för använt kärnbränsle i Sverige

Syftet är:

- Att utgöra ett **underlag för rådets självreflektion** men också att **informera andra berörda aktörer** om verksamhetens nytta och bidrag
- Att belysa för- och nackdelar med rådets organisering och påverkan för att kunna **bidra med lärdomar** inför eventuella framtida beslut om motsvarande funktioner

OXFORD RESEARCH

Metod

Analysram

Analysram baserad på fyra etablerade analyskriterier: måluppfyllelse, relevans, effektivitet och mervärde.

Utredningsområde	Beskrivning
Måluppfyllelse	Lever Kärnavfallsrådet upp till satta mål i sitt uppdrag?
Relevans	Svarar Kärnavfallsrådets organisation, processer och arbetssätt till behov hos mottagande aktörer?
Effektivitet	Är Kärnavfallsrådets genomförandeprocess välfungerande, och håller den förväntade kvaliteten?
Mervärde	Kompletterar Kärnavfallsrådet övriga aktörer genom att åstadkomma resultat och lyfta frågor som inte hade lyfts på andra sätt?

Data

Metodtriangulering

- **Dokumentstudier**
 - Strategiska dokument och styrdokument
 - Kunskapslägesrapporter
 - FUD-yttranden
 - Nyhets- och informationsblad
 - Övriga rapporter
 - Remissvar och skrivelser
 - Övrig information från hemsidan
- **Semistrukturerade intervjuer**
- **Kvantitativ analys av rådets verksamhet**
 - Exempelvis antalet publikationer, remissvar och genomförda seminarier.

Utredningen
avgränsas till att
utreda
verksamheten
mellan åren 2009-
2022

Intressentgrupper och respondenter

Totalt **36 intervjuer**.

I den mån det varit möjligt har **minst två representanter per intressentgrupp**.

Kärnavfallsrådet	Myndighet- och departement	Kärnkraftsindustrin	Kärnkraftskommunerna	Miljörörelsen	Forskare	Internationella forskare/expert
Nuvarande medlemmar	SSM	SKB	Östhammar (politiker och tjänstepersoner)	Miljöorganisationernas kärnkraftsgranskning	Göteborgs universitet	Finland
Tidigare medlemmar	Miljödepartementet		Oskarshamn (politiker och tjänstepersoner)	Milkas	Örebro universitet	Belgien
Kansliet			Kärnkraftskommunernas Samarbetsorgan (KSO)			Tyskland
						USA

OXFORD RESEARCH

Resultat

Rådets roll och resultat samstämmer med dess formella uppdrag

- Rådets roll som en oberoende kunskapskälla i slutförvarsfrågan beskrivs av representanter från **kommunerna och miljörorelsen som mycket värdefull**.
- **Myndighet- och departementresponder** liksom **industriresponder** verkar vara mer tveksamma utifrån detta perspektiv.
- Rådet har i **stort uppfattats som neutralt och oberoende** i förhållande till övriga aktörer i slutförvarsfrågan, så som SKB, SSM, kärnkraftskommunerna och miljörorelsen. **Det råder dock delade meningar om rådets oberoende på senare år** och i vilken grad det har upplevts som problematiskt.
- Däremot råder det **en stor samsyn** bland intressenterna om rådets roll och nytta genom att vara **en arena för möten och dialog samt att bredda perspektiven** på slutförvarsfrågan.
- Resultaten pekar vidare på att rådets avtryck på slutförvarsfrågan är allmänna i sin karaktär.

Oxford Research slutsats

Utredningen menar att rådet följt sitt formella uppdrag och att rådets resultat visar på god måluppfyllelse. Rådet har till hög utsträckning fyllt rollen som oberoende aktör i slutförvarsfrågan i förhållande till övriga aktörer i systemet för slutförvar.

Rådets relevans baseras på oberoende och kompletterande värden

- Det finns skillnader mellan intressentgrupperna i hur man ser på rådets relevans gällande vilka tjänster eller värden som betonas.
- I princip alla är **eniga om att rådets publicerade bidrag har varit relevanta**, men det är svårt att fastställa vilka konkreta avtryck de lett till.
- **Kommunala representanter beskriver att rådets arbete har haft en betydande relevans** för deras verksamhet, inte minst vad gäller juridiska frågor och samhällsvetenskapliga aspekter.
- **Rådets relevans för industrin samt myndighet- och departement är svårare att fastställa.**

Oxford Research slutsats

Utredningen menar att rådet är relevant då rådets verksamhet och aktiviteter svarar mot flertalet behov hos olika aktörer. Rådet inger förtroende genom sin expertis och oberoende. Vilket avtryck som gjorts behöver utvärderas vidare för att undersöka om en funktion eller verksamhet som rådets är ändamålsenlig för framtiden.

Effektivitet genom bred kompetens, kunskapsdelning och omvärldsbevakande aktiviteter

- Rådet har mellan åren 2009 till 2022 **publicerat 149 handlingar** (utöver interna dokument så som styrelseprotokoll) genom FUD-yttranden, kunskapslägesrapporter, remissvar, nyhets- och informationsblad samt ett flertal övriga rapporter.
- Därtill har rådet bjudit in till **sammanlagt 29 seminarier, utfrågningar eller samtal.**
- Det interna arbetet beskrivs som **mycket välfungerande och präglad av respekt och engagemang.**
- Det som kan beskrivas begränsa rådets effektivitet är resurser, i termer av **finansiering, tid och tillgången till relevanta kompetenser.**

Oxford Research slutsats

Utredningen anser att effektiviteten i aktiviteterna har varit god givet ramarna för rådets verksamhet. Det interna arbetet och de externa relationerna har varit välfungerande. Tvärvetenskaplighet och kunskapsdelning har bidragit till ett högt internationellt anseende i slutförvarsfrågan.

Mervärde genom att komplettera, utöka och sammanföra

- Det råder generellt en **stor samsyn** om att rådet har bidragit med ett mervärde.
- Dels genom att **belysa frågor** som andra aktörer inte beaktar eller har betraktat som avklarade, dels genom att **borga för kontinuitet** och **bygga broar** mellan intressenter.
- Intressenterna har generellt svårt att se att andra aktörer skulle kunna fylla rådets roll och funktion i slutförvarsfrågan.

Oxford Research slutsats

Utredningen anser att rådet bidragit med mervärde till samhället genom att de lyft frågor eller bidragit med kunskaper som andra aktörer inom slutförvarssystemet inte har gjort. En brobyggande funktion mellan olika aktörer och intressenter har utmejslats och genererat värden. En funktion som andra aktörer i systemet inte kan axla givet uppdrag och mandat.

Internationell utblick

- Samtliga internationella respondenter är överens om att rådet har **intresserat och inspirerat motsvarande organisationer i andra länder** till att bli mer tvärvetenskapliga.
- Den **tvärvetenskapliga belysningen** av kärnavfallsfrågor pekas ut som särskilt intressant för internationella intressenter, liksom rådets arbete med **social acceptans och förankring**.

Oxford Research slutsats

Utredningen visar att relevansen av en verksamhet som rådets är mer än en nationell angelägenhet. Rådets avtryck på den internationella arenan behöver utvärderas för att undersöka vad som hypotetiskt skulle ha skett utan rådets avtryck och vad avtrycket faktiskt bidragit till i Sverige som internationellt.

Förslag till fördjupningar

- Vilka **konkreta avtryck** som rådet har haft på slutförvarsprocessen. Hur hade processen sett ut utan rådet?
- Om en funktion eller verksamhet som rådets är **ändamålsenlig**. Behövs det ett råd för processen?
- Vilken **roll eller uppdrag** ett eventuellt framtida råd ska ha. Borde ett liknande råd ha samma uppdrag?

OXFORD RESEARCH

Tack!